

הוועדה הציבורית לקביעת שכר ותשלומים אחרים לחברי הכנסת

ירושלים, 8 בינואר 2023
ט"ו בטבת התשפ"ג

לכבוד
חה"כ אופיר כץ
יושב ראש ועדת הכנסת

שלום רב,

הנדון: עדכון שכר חברי הכנסת בשנת 2023

הוועדה הציבורית החלה בבחינה של מבנה השכר והזכויות של חברי הכנסת, עוד בטרם התפזרותה של הכנסת ה-24, וזאת כמהלך כולל אשר לוקח בחשבון את אופני החישוב, ההצמדה והפרוצדורה החוקית כמו גם את כלל נושאי המשרה ולא רק חברי הכנסת על הדומה והשונה שביניהם. ואולם, לקראת פרסום השכר הממוצע במשק והעליה החריגה הצפויה בשכרם של חברי הכנסת בשנת 2023 הגיעו פניות רבות לחברי הוועדה. לפיכך, החליטה הוועדה להגיש בשלב זה המלצה הנוגעת לעדכון השכר הנוכחי בלבד, ויתר הסוגיות תיבחנה בהמשך.

רקע כללי

החלטת שכר חברי הכנסת, התשמ"ז-1987, קובעת את שכר היסוד של חברי הכנסת לסוגיהם (יו"ר הכנסת, ראש האופוזיציה, סגני היושב ראש, יושבי ראש הוועדות וחברי הכנסת האחרים). בהתאם להחלטה השכר צמוד לשכר הממוצע במשק ומתעדכן מדי ינואר לאחר שהמוסד לביטוח לאומי מפרסם את שיעור השינוי בשכר הממוצע.

יצוין כי מזה שנים רבות לא התקבלו החלטות המשנות את שכר היסוד של חברי הכנסת, והוא עלה בהתאם להצמדה האמורה ללא צורך בהחלטות ספציפיות. ואולם, היו מספר מקרים שבהם החליטו חברי הכנסת כי השכר יופחת או יוקפא בשנה מסוימת, בשל עלייה חריגה של השכר הממוצע או בשל מצב המשק. כמו כן, אופן עדכון השכר נדון בוועדת הכנסת, לרבות בעקבות המלצה של הוועדה הציבורית שכינה בשנת 2015, אך בסופו של דבר לא הוכנסו בו שינויים.

עוד חשוב להזכיר כי הוראות דומות לעניין אופן עדכון השכר קבועות בהחלטות הנוגעות לשכר נושאי משרה אחרים – נשיא המדינה, ראש הממשלה, השרים, סגני השרים ונושאי משרה שיפוטית, ועדכונן מסור לסמכות ועדת הכספים של הכנסת. כמו כן, במקרים בהם קבעה ועדת הכנסת הוראות בדבר הקפאת השכר, קבעה ועדת הכספים הוראות מקבילות לנושאי משרה אלה.

עדכון השכר בשנים 2021, 2022 ו-2023

ביום 18.11.2020 החליטה ועדת הכספים של הכנסת כי שכר נושאי המשרה לא יעודכן בשנת 2021, וזאת בשל השינויים החריגים בפעילות המשקית שהביאה מגפת הקורונה בשנת 2020.

לגבי חברי הכנסת לא ניתן היה לקבל החלטה דומה הואיל ובאותה עת לא כיהנה ועדה ציבורית המוסמכת להמליץ בעניינים אלה, בשל חילופי הכנסות התכופים. לפיכך, לעניין חברי הכנסת נקבעה הקפאה זו בחקיקה ראשית - חוק לביטול העדכון של שכר חברי הכנסת בשנת 2021 (הוראת שעה), התשפ"א-2020, אשר התקבל ביום 23.11.2020.

חודש לאחר מכן נחקק חוק השכר הממוצע (הוראת שעה – נגיף הקורונה החדש), התשפ"א-2020, אשר קבע הוראה כללית שלפיה השכר הממוצע לא יעודכן בשנת 2021. בהמשך, ומשלא הסתיימה מגיפת הקורונה על השלכותיה הכלכליות, הוארכה הוראה זו גם לשנת 2022. בהתאם, לא נדרשה החלטה ספציפית של ועדות הכנסת לצורך הקפאת שכר נושאי המשרה בשנת 2022.

מהאמור עולה כי בשנים 2021 ו-2022 לא עודכן שכרם של כלל נושאי המשרה, אלה שבסמכות ועדת הכנסת ואלה שבסמכות ועדת הכספים.

ההמלצה

כעת, בתחילת שנת 2023, הסתיימה הוראת השעה שבחוק והמוסד לביטוח לאומי פרסם את שיעור עליית השכר הממוצע במשק של שלוש השנים האחרונות. בעקבות כך התברר כי שכר כל נושאי המשרה אמור לעלות ב-12.5%. מדובר בעליה ניכרת, גם כאשר מביאים בחשבון שהשכר לא עודכן בשנתיים האחרונות.

על רקע המצב הכלכלי הכללי המסתמן (לרבות ההיבט האינפלציוני), ובשל הדוגמה שצריכים חברי הכנסת לשמש לציבור בכלל ולעובדי הציבור בפרט, סבורה הוועדה הציבורית כי העלייה האמורה אינה הולמת. זאת ועוד, עליה זו אינה עולה בקנה אחד עם שינויי השכר הצפויים במגזר הציבורי, ויש בה כדי להרחיב את פערי השכר בין נושאי המשרה לבין יתר עובדי המגזר הציבורי.

יצוין כי בעבר במקרים שבהם נעשה מהלך של הפחתה או הקפאה של שכר ביחס לכלל המגזר הציבורי הדבר נעשה בחקיקה ראשית, וניתן לפעול בדרך זו השנה, אך טרם התקבלו החלטות בעניין.

בנסיבות אלה ממליצה הוועדה הציבורית כי לעניין עדכון שכר היסוד של חברי הכנסת בשנת 2023 תקוצץ מרבית העלייה האוטומטית בשיעור של 12.5%, ועדכנו יעמוד על שיעורו בשנת 2022 בלבד כך שיעלה בשיעור של 5.1% בלבד (קרי: הוועדה ממליצה כי חברי הכנסת יוותרו לחלוטין (וגם לעתיד) על עליית השכר הממוצע בשנים 2020 ו-2021). קיצוץ השכר באופן האמור יהלום לא רק את התקופה אלא גם את ערכי הערבות ההדדית וימנע פגיעה באמון הציבור בחברי הכנסת. יובהר כי בעת עדכון השכר בינואר 2024 הבסיס לחישוב השכר יהיה שכר ממוצע של 11,730 ש"ח (קרי: בהתבסס על השכר הממוצע שעל פיו אמור היה להיות מחושב התשלום אילולא התקבלה המלצה זו).

אנו סבורים כי מאותם טעמים ראוי לקבל החלטה זהה גם ביחס ליתר נושאי המשרה (נשיא המדינה ראש הממשלה, השרים, סגני השרים ונושאי המשרות השיפוטיות). לפיכך נעביר המלצה

זו גם ליושב ראש ועדת הכספים של הכנסת על מנת שיביא עניין זה לדיון ביחס לנושאי המשרה שבסמכות ועדת הכספים וזאת כדי לשמור על ההאחדה החיונית במבנה שכר הבכירים במגזר הציבורי. שילוב החלטות אלה ישפיע גם על עובדים ועל נושאי משרה לשעבר ששכרם מוקבל לנושאי המשרה האמורים ויעביר כאמור לציבור מסר של סולידריות, אחריות וערכיות.

מצ"ב נוסח מוצע להחלטת ועדת הכנסת.

 די"ר קרון בר-חווה חברת הוועדה	 פרופי יורם עזין חבר הוועדה	 פרופי יובל אלבטן יושב ראש הוועדה
---	--	--

החלטת שכר חברי הכנסת (הוראת שעה ועדכון השכר), התשפ"ג–2023

בתוקף סמכותה לפי סעיף 55 לחוק הכנסת, התשנ"ד–1994¹, מחליטה ועדת הכנסת לאמור :

1.	על אף האמור בסעיף 5(ב) להחלטת שכר חברי הכנסת, התשמ"ז-1987 ² (להלן – ההחלטה העיקרית), ביום ח' בטבת התשפ"ג (1 בינואר 2023) ישתנה שכר היסוד של נושאי המשרה האמורים באותו סעיף כך ששכרם הכולל יעלה ב-5.1%.	הוראת שעה לשנת 2023
2.	לשם עדכון שכר היסוד של נושאי המשרה האמורים בסעיף 5(ב) להחלטה העיקרית החל משנת 2024 ואילך, יהיה שכר היסוד לעניין שנת 2023 כפי שעודכן לפי סעיף 1.	עדכון השכר משנת 2024 ואילך
3.	תחילה של החלטה זו ביום ח' בטבת התשפ"ג (1 בינואר 2023).	תחילה

¹ ס"ח התשנ"ד, עמ' 140 ; התשע"ו, עמ' 294.
² ק"ית התשמ"ז, עמ' 368 ; התשס"ב, עמ' 168.